

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij vijf fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken over de voortgang ten aanzien van de voorbereidingen van de Nuclear Security Summit (NSS) 2014 (Kamerstuk 33 750-V, nr. 59) en de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over de tijdelijke herinvoering van grenstoezicht aan de Schengenbinnengrens (Kamerstuk 33 750-V, nr. 60).

De voorzitter van de commissie,
Eijssink

De adjunct-griffier van de commissie,
Wiskerke

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief van het kabinet (33 750, nr. 59) waarin de laatste stand van zaken over de voorbereiding van de Nuclear Security Summit (NSS) wordt toegelicht. Zowel op inhoudelijk als organisatorisch vlak vraagt deze voorbereiding veel van de Nederlandse overheid. Deze brief geeft een volledig overzicht van alle vorderingen op de verschillende fronten.

De dreiging van nucleair terrorisme is ook voor Nederland reëel. Niet-statelijke actoren kunnen «op de markt» aan materiaal komen waarmee vuile- of nucleaire wapens gefabriceerd kunnen worden. Deze kunnen ook in Nederland gebruikt worden. Het is daarom goed dat Nederland, na de toppen in Washington en Seoel, ook een dergelijke top organiseert. Kan de Minister toelichten welke andere Nederlandse belangen gediend worden met het organiseren van deze top? En wanneer is de organisatie van de NSS voor de Nederlandse regering een succes?

Het kabinet schrijft dat Nederland grote invloed heeft kunnen uitoefenen op de agenda van de NSS. Dat is goed zolang hiermee ook het slagen van de top in het oog wordt gehouden. Het kabinet schrijft dat één van de Nederlandse doelen is om zoveel mogelijk van de uitkomsten van de vorige overleggen vast te leggen in wetgeving. Kan het kabinet aangeven hoeveel landen daar op dit moment al mee bezig zijn?

Een tweede pijler van de Nederlandse inzet is het betrekken van de industrie op dit vlak. Parallel aan de NSS wordt ook de Nuclear Industry Summit (NIS) in Nederland georganiseerd. Kan het kabinet aangeven op welke wijze de NIS en de NSS in elkaar verlengde liggen en op welke wijze deze aan elkaar gelinkt worden?

Aan de NSS doen 53 landen en vier internationale organisaties mee. Inmiddels heeft de Russische president Poetin laten weten dat hij het te druk heeft voor de NSS. Dat is te betreuren. Kloppen de berichten dat de Russische Minister van Buitenlandse Zaken Lavrov wel aanwezig zal zijn? Hoe schat het kabinet zijn onderhandelingspositie in? Hoe schat het kabinet het risico in dat de top wordt overschaduwed door andere geopolitieke kwesties, zoals de situatie rond de Krim? Op welke wijze zal het kabinet hiermee omgaan?

Veel mensen die naar hun werk moeten en ondernemers zullen last hebben van de NSS. Dat dit tot klachten leidt bij vooral ondernemers begrijpen de leden van de VVD-fractie. Het is daarom van groot belang dat iedereen zo snel mogelijk weet waar hij/zij aan toe is: of bedrijven open kunnen of niet, of klanten bepaalde plekken kunnen bereiken of niet en of het mogelijk is om de werkplek op die dagen te bereiken. Het kabinet onderschrijft dit. Kan de Minister aangeven of inmiddels iedereen weet waar hij/zij aan toe is? Op welke wijze kunnen ondernemers en werknemers aan informatie komen?

Bij de organisatie van de NSS heeft het kabinet gekeken naar vorige edities van de NSS en bijvoorbeeld de Olympische Spelen in Londen. Is er ook gekeken naar de organisatie van de klimaatop in Kopenhagen (2009)? Denemarken, ook een relatief klein land, ontving op dat moment zelfs 115 wereldleiders. Zijn uit de organisatie van deze top nog lessen geleerd?

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA onderschrijven het doel van de Nuclear Security Summit (NSS) om daden van terrorisme en andere criminele activiteiten met nucleaire materialen en sabotage aan nucleaire installatie te voorkomen, door aanbevelingen te doen en afspraken te maken hoe op nationaal niveau die dreiging zo goed mogelijk het hoofd geboden kan worden. De leden van de fractie van de PvdA vragen het kabinet of het klopt dat de Top in Den Haag aanvankelijk bedoeld was als de laatste in de reeks van bijeenkomsten op dit niveau? Klopt het dat de VS lopende de voorbereidingen van de NSS in Den Haag aankondigde in 2016 alsnog een vervolg-Top te organiseren? Zo ja, welke invloed heeft het Amerikaanse besluit gehad op de doelstellingen en voorbereidingen van de NSS in Den Haag?

De leden van de fractie van de PvdA vragen op welke wijze het Nederlandse voorzitterschap zich er sterk voor heeft gemaakt om de NSS-landen te bewegen de aanbevelingen van het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA) inzake de beste methoden voor het beveiligen van splijtstoffen en radioactief materiaal te incorporeren in hun nationale wetgeving? Welke maatregelen zijn hiertoe genomen? Welke landen hebben deze aanbevelingen inmiddels in hun nationale wetgeving geïncorporeerd?

De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet op welke wijze Nederland de andere – vrijwillige – maatregelen, waaronder het gebruik maken van de diensten van het IAEA, door Nederland worden bevorderd? Welke andere – vrijwillige – maatregelen worden bedoeld? Hoeveel landen passen deze diensten reeds toe? Welke nucleaire materialen vallen momenteel buiten het wereldwijde stelsel?

De resultaten van de Top worden zichtbaar in een slotverklaring. In die verklaring leggen de leiders van de deelnemende landen gezamenlijk vast wat er in de afgelopen jaren is bericht, waar ze zich in de komende jaren op zullen richten en welke afspraken ze daar over maken. De leden van de PvdA fractie vragen het kabinet de laatste stand van zaken rondom de totstandkoming van de slotverklaring te geven. Verwacht het kabinet tijdige overeenstemming over een slotverklaring? Zal Nederland een nationaal voortgangsrapport schrijven en wanneer wordt deze openbaar? Zal Nederland optreden als lid van een kopgroep, en zo ja, welke?

De leden van de PvdA-fractie vragen of er ruimte in het programma van de NSS is om andere thema's dan nucleaire veiligheid te bespreken? Gezien de ontwikkelingen in Oekraïne, houdt het kabinet rekening met het scenario dat topperleg over dit thema tijdens de NSS gevoerd zal worden? Zo ja, welke consequenties heeft dit voor het huidige programma?

De leden van de fractie van de PvdA vragen waarom Nederland er voor gekozen heeft haar nationale verklaring af te leggen in de vorm van een videoboodschap. Laat de agenda van de Minister-President het niet toe om een nationale verklaring af te leggen, of is hier een andere reden voor?

Het kabinet geeft aan dat de begroting voor de NSS is vastgesteld op 24 miljoen euro, exclusief beveiligingskosten. De leden van de fractie van de PvdA vragen hoe hoog de beveiligingskosten worden geschat en op welke begrotingspost deze kosten zijn ingeboekt. Waarom zijn deze kosten in eerste instantie niet begroot? De leden van de PvdA-fractie vragen tevens op welke manier de budget-verantwoordelijkheid is belegd. Welk ministerie draagt welke kosten?

De leden van de PvdA-fractie vinden het een goede zaak dat er op een geïntegreerde manier wordt samengewerkt, door de verschillende betrokken diensten. De leden van de PvdA fractie vragen hoe deze diensten het dreigingsniveau voor de veiligheid rondom de NSS inschatten.

De leden van de fractie van de PvdA vinden het belangrijk dat voldoende maatregelen worden genomen om de gevolgen voor het maatschappelijk en economisch leven zoveel mogelijk te beperken. De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat het kabinet verschillende maatregelen heeft genomen om deze gevolgen te beperken. Deze leden vragen zich wel af wat de maatschappelijke en economische gevolgen van de NSS volgens het kabinet zijn? Is er een inschatting van de economische gevolgen gemaakt? Zo ja, welke zijn dit?

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de brieven over de Nuclear Security Summit (NSS) in Den Haag later deze maand. Alhoewel het belangrijk is om de prioriteiten goed af te wegen, zijn de leden van de SP-fractie het met het kabinet eens dat het van groot belang is dat nucleair materiaal goed wordt beschermd zodat onder meer nucleair terrorisme voorkomen wordt. Over de brieven hebben de leden van de SP-fractie een aantal vragen en opmerkingen.

In de brief van 21 februari 2014 lezen de leden van de SP-fractie dat tijdens het voorbereidingsproces een aantal landen de relatie heeft gelegd tussen de NSS en nucleaire ontwapening, maar dat de visie van het kabinet is dat de NSS in Den Haag niet in het leven is geroepen om ontwapening te bevorderen. Kan het kabinet nader toelichten waarom deze relatie niet wordt gelegd en kan ook worden ingegaan op de redenen die andere landen geven om deze relatie juist wel te leggen? Is het niet zo dat nucleaire ontwapening juist als geen ander kan bijdragen aan het tegengaan van misbruik van nucleair materiaal? De logica is toch dat indien er minder nucleair materiaal voorhanden is, hier ook minder fout mee kan gaan? In deze context vragen de leden van de SP-fractie het kabinet of de enorme diplomatieke inzet op het voorkomen van nucleair terrorisme niet ten koste zal gaan van de inzet op nucleaire ontwapening. Hoe kijkt het kabinet hier tegenaan?

De leden van de SP-fractie hebben verder grote zorgen over de handel in nucleair materiaal, onder andere omdat dit bij kan dragen aan de verdere verspreiding van kernwapens en meer kansen biedt voor nucleair terrorisme. Deelt het kabinet deze zorgen? Hoe wordt in dit kader het nucleaire verdrag dat in 2008 tussen India en de Verenigde Staten werd afgesloten, beoordeeld? Dit verdrag legaliseerde de levering van hoogwaardig nucleair materieel aan India, dat niet lid is van het non-proliferatieverdrag. Is het kabinet het met de leden van de SP-fractie eens dat dergelijke handel de uitgangspunten van de NSS ondermijnt?

De leden van de SP-fractie hebben verder vragen over de precieze dreiging die uitgaat van nucleair terrorisme. Hoe wordt deze dreiging ingeschat en welke aanwijzingen zijn hiervoor? Is het kabinet het eens met de uitspraak van de Amerikaanse president Obama dat nucleair terrorisme de meest onmiddellijke en extreme bedreiging voor de wereldwijde veiligheid is? Indien dit niet het geval is, hoe wijkt het kabinet van deze inschatting af? Kan het kabinet aangeven of er pogingen bekend zijn waarbij terroristische groepen nucleaire aanslagen in EU-lidstaten wilden plegen? Hoe en hoe vaak is een dergelijke poging tot een aanslag in de EU voorkomen?

Is het kabinet van mening dat het meest reële gevaar van nucleair terrorisme op dit moment vooral schuilgaat in het tot ontploffing laten brengen van een zogenaamde «vuile bom»? Is het juist dat een dergelijke bom vooral slachtoffers zou maken door de conventionele explosie en niet zozeer door het radioactief materiaal dat erbij vrij zou komen? Wat is hier de inschatting van het kabinet? En in welke landen acht het kabinet de kans het grootst dat terroristen aan materiaal voor een vuile bom weten te komen?

Uit een eerdere brief over de Nuclear Security Summit (26 april 2013) maken de leden van de SP-fractie op dat zowel Iran als Noord-Korea niet zijn uitgenodigd voor de top in Den Haag. Kan worden toegelicht waarom dit is? Is het niet zo dat beide landen van groot belang zijn voor de centrale onderwerpen tijdens de nucleaire top? Hebben deze landen aangegeven bereid te zijn bij de top aanwezig te zijn?

De leden van de SP-fractie hebben begrepen dat het budget van 24 miljoen euro voor de NSS-begroting exclusief de beveiligingskosten is. Kan het kabinet aangeven hoe hoog deze beveiligingskosten zijn en waar deze uit betaald worden? Kan daarbij onderscheid worden gemaakt tussen verschillende kosten, zoals politie-inzet, Koninklijke Marechaussee, Defensie, AIVD, MIVD, inzet van particuliere beveiligers, gemeentelijke inzet, veiligheidsregio's, etc.?

Door de veiligheidsmaatregelen zullen veel inwoners en bedrijven last hebben van de NSS. De leden van de SP-fractie maken zich hier zorgen om. Waar kunnen deze mensen terecht voor vragen en klachten? Hoe worden deze klachten zo snel mogelijk afgehandeld? En wat als bedrijven en ondernemers ondanks alle voorbereidingen aantoonbaar inkomsten mislopen als gevolg van de NSS? Kunnen zij in aanmerking komen voor compensatie? Indien ja, hoe gaat het kabinet dit duidelijk maken richting getroffen? Indien nee, waarom niet?

In samenspraak met het Openbaar Ministerie is een geheel van beleidsregels en tolerantiegrenzen opgesteld voor het optreden van de Nationale Politie en de Koninklijke Marechaussee. De leden van de SP-fractie willen graag weten op welke wijze zal worden voorkomen dat bij een gespannen situatie bezoekers en bewoners van het beveiligde gebied onterecht worden opgepakt. Welke waarborgen zijn er om de overlast voor deze mensen zoveel als mogelijk te voorkomen?

De leden van de SP-fractie constateren dat het kabinet verwacht dat het normale verkeer en de reizigers zo min mogelijk worden gehinderd door de tijdelijke grenscontroles. Kan worden toegelicht waarom dit niet wordt verwacht en wat wordt bedoeld met zo min mogelijk? Welke problemen kunnen reizigers waarschijnlijk of wellicht verwachten? Kan het kabinet uitleggen wat precies wordt bedoeld met het op flexibele basis en informatie gestuurd uitvoeren van die grenscontroles?

De leden van de SP-fractie maken zich zorgen over de bedrijven waar thuiswerken niet mogelijk is. Hoe groot is de kans dat deze bedrijven de deuren moeten sluiten op in ieder geval 24 en 25 maart? Is een inventarisatie gemaakt van de schade die bedrijven door de NSS kunnen lopen door onder andere winstderving? In hoeverre en op welke wijze kunnen al deze bedrijven aanspraak maken op een schadevergoeding? En zijn alle bedrijven in de omgeving hiervan op de hoogte gebracht? Verder horen de leden van de SP-fractie graag op welke wijze de politie zal omgaan met eventuele demonstraties. Op welke gronden kunnen mensen die zich op straat bevinden gearresteerd worden? En zullen de mogelijkheden om een

woning zonder gerechtelijk bevel te betreden worden verruimd? Zo ja, waarom is dat nodig en welke belangenafweging is hier gemaakt?

De leden van de SP-fractie willen weten in hoeverre bijvoorbeeld het Spaarne ziekenhuis bereikbaar blijft voor mensen die om (acute) medische redenen zorg nodig hebben. En is de bezetting in het ziekenhuis op orde ondanks de eventuele slechte bereikbaarheid?

Inbreng CDA-fractie

Verschillende landen, inclusief Zwitserland, Noorwegen en Brazilië, hebben zorgen geuit dat het proces rond de Nuclear Summit afleidt van de grotere dreiging die nucleaire wapens met zich meebrengen. Waarom heeft Nederland geïnsisterd dat nucleaire ontwapening en non-proliferatie niet op de agenda zou staan van de Nuclear Security Summit?

Zou Nederland een raamwerkovereenkomst steunen die rapportage en accountability processen zou stroomlijnen met betrekking tot bestaande akkoorden, zoals de Convention on the Physical Protection of Nuclear Material (CPPNM) inclusief het amendement uit 2005; het Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism (GICNT); de International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism; de IAEA voluntary Code of Conduct; en VN Veiligheidsraad resolutie 1540?

Welke stappen verwacht het kabinet dat er genomen zijn en zullen worden genomen om nucleaire faciliteiten beter te beschermen tegen ongelukken?

Aangegeven wordt dat voor de NSS2014 de staatshoofden en regeringsleiders van 53 landen en vier internationale organisaties (VN, IAEA, EU en Interpol) uitgenodigd zijn, en dat op dit moment van twee derde van de delegaties een bevestiging van deelname op het niveau van staatshoofd c.q. regeringsleider ontvangen is. Is het kabinet bereid een lijst aan de Kamer te doen toekomen van landen die zich hebben aan- dan wel afgemeld?

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennis genomen van de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken. De leden hebben nog enkele vragen hierover.

Uit de brief blijkt dat de kosten voor de organisatie van de NSS, exclusief de beveiliging, rond de 24 miljoen zullen liggen. De leden van de D66-fractie willen van de Minister weten op welk bedrag de totale kosten uit zullen komen. Het gaat hier dan om het bedrag inclusief de beveiliging van de top en de kosten van andere activiteiten die in het kader van de top plaats zullen vinden. Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie aan de Minister op welke manier bovenstaande kosten uitgesplitst zullen worden. Hoeveel kosten worden uiteindelijk door het Rijk, de betrokken provincies en de betrokken gemeenten gedragen?

De leden van de D66-fractie beseffen dat de organisatie van de NSS voor Nederland van ongekennde omvang is. De organisatie van zo'n top kan ook het Nederlandse bedrijfsleven ten goede komen, wanneer het de kans krijgt hieraan een bijdrage te leveren. De leden van deze fractie hadden dan ook graag van de Minister geweten welk percentage van de aanbestedingen met betrekking tot de organisatie van de NSS verleend is geworden aan Nederlandse bedrijven.

De leden van de D66-fractie stellen vast dat enkele, voor een nucleaire top, belangrijke spelers niet op de NSS aanwezig zullen zijn. Onder andere Iran werd niet uitgenodigd en over de komst van de Russische president bestaat grote onzekerheid. De leden van de D66-fractie hopen desondanks dat dit geen afbreuk zal doen aan de uiteindelijke doelstellingen van de NSS en dat de top zal worden afgesloten met een stevige slotverklaring. Kan de Minister hier duidelijkheid over verschaffen?

Zoals ook blijkt uit de brief van de Minister wordt de NSS afgesloten met een slotverklaring. De leden van de D66-fractie willen graag van de Minister weten of hij alle mogelijkheden tot het opstellen en laten sluiten van een verdrag tijdens de NSS heeft onderzocht, daar een verdrag uiteindelijk een grotere bijdrage aan een veilige wereld zou leveren.

De leden van de D66-fractie hadden graag van de Minister geweten waar de belangrijkste prioriteiten van de Nederlandse delegatie tijdens het overleg op de NSS zullen liggen. Vanaf welke uitkomst is het kabinet tevreden?

De leden van de D66-fractie maken uit de brief op dat de Minister van mening is dat het thema «ontwapening» niet thuishoort op de NSS. Is de Minister net als de leden van de D66-fractie toch van mening dat er nadruk zal moeten worden gelegd op thema's als niet-tactische kernwapens op Europees grondgebied en de kernwapentaak van alle NAVO-lidstaten (al dan niet informeel)?

Den Haag profileert zichzelf als Internationale Stad van Vrede en Recht. Het kabinet faciliteert deze status op verschillende manieren. De leden van de D66-fractie horen graag van de Minister welke effecten (economische of anderszins) hij op lange termijn verwacht voor de gemeente Den Haag naar aanleiding van het organiseren van deze NSS?

De leden van de D66-fractie namen kennis van de tussenstand van de onderhandelingen die moeten leiden tot een slotverklaring op de NSS, die vorige week door de Nederlandse hoofdonderhandelaar Piet de Klerk publiek werden gemaakt. Kan het kabinet tegen de achtergrond van de huidige situatie in de Oekraïne een geactualiseerde inschatting geven van de verwachtingen die zij heeft ten aanzien van de uitkomst van de NSS?